

## P6\_TA-PROV(2006)0026

### Situace v Čečensku po volbách a občanská společnost v Rusku

#### Usnesení Evropského parlamentu o Čečensku po volbách a o občanské společnosti v Rusku

*Evropský parlament,*

- s ohledem na Dohodu o partnerství a spolupráci, kterou se zakládá partnerství mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a Ruskou federací na straně druhé<sup>1</sup>, která vstoupila v platnost dne 1. prosince 1997,
  - s ohledem na cíl vytyčený EU a Ruskem a spočívající v ustavení čtyř „společných prostorů“ dohodnutých na vrcholné schůzce EU a Ruska dne 10. května 2005,
  - s ohledem na své usnesení ze dne 26. května 2005 o vztazích mezi EU a Ruskem<sup>2</sup>,
  - s ohledem na své usnesení ze dne 15. prosince 2005 o lidských právech a o právních předpisech, kterými se řídí nevládní organizace v Rusku<sup>3</sup>,
  - s ohledem na Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod a na pět připojených protokolů,
  - s ohledem na řadu důvěryhodných zpráv ruských a mezinárodních nevládních organizací popisujících trvající vážná porušování lidských práv v Čečensku a s ohledem na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva v případech týkajících se Čečenska,
  - s ohledem na čl. 103 odst. 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že britské předsednictví dne 29. listopadu 2005 „přivítalo“ uspořádání parlamentních voleb, které se konaly v Čečenské republice Ruské federace dne 27. listopadu 2005, jelikož tyto volby pokládalo za „důležitý krok směrem k širšímu zastoupení celé škály názorů zastávaných čečenskou společností“,
- B. vzhledem k tomu, že Komise označila za „povzbuzující“ skutečnost, že tyto parlamentní volby – první v Čečensku za posledních osm let – „proběhly bez jakéhokoliv většího násilí“, ale odmítla vyjádřit se k regulérnosti voleb,
- C. vzhledem k tomu, že v otevřeném dopise Evropské unii podepsaném ruskou organizací „Památník“ bojující za lidská práva, Mezinárodní helsinskou federací pro lidská práva, Společností rusko-čečenského přátelství a dalšími organizacemi, mezi nimi i Mezinárodní federací pro lidská práva sídlící v Paříži, obvinili aktivisté bojující za lidská práva EU z toho, že optimistickým hodnocením voleb skutečnost přikrašluje, a zdůraznili, že „nejen že toto tvrzení protirečí důkazům shromážděným ruskými a mezinárodními skupinami

---

<sup>1</sup> Úř. věst. L 327, 28.11.1997, s. 3.

<sup>2</sup> *Přijaté texty*, P6\_TA(2005)0207.

<sup>3</sup> *Přijaté texty*, P6\_TA(2005)0534.

pro lidská práva, ale zpochybňuje i závazek EU zasazovat se o lidská práva, demokracii a právní stát“,

- D. poukazuje na skutečnost, že ruská organizace Památník zpochybnila oficiální údaj stanovující účast na volbách na 57 % s tvrzením, že tato účast byla mnohem nižší a že průběh voleb byl negativně poznamenán rozsáhlými podvody a zastrahováním,
- E. vzhledem k tomu, že v Čečenské republice, a v některých případech i v sousedních severokavkazských oblastech, dosud dochází k vážnému porušování lidských práv, které se projevuje případy vražd, údajně náhodným zmizením osob, mučením, zajímáním rukojmích a svévolným zadržením;
- F. vzhledem k tomu, že ruská vláda převedla velkou část pravomocí k vedení protiteroristických operací z ruských federálních orgánů na místní orgány s cílem učinit z desetiletého sporu mezi Ruskem a Čečenskem vnitřní záležitost Čečenska, což podle nedávné společné zprávy Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva, Mezinárodní federace pro lidská práva, Norského helsinského výboru a organizace Památník „vedlo k zesílení brutality na obou bojujících stranách a k rozšíření všudypřítomného strachu a nejistoty mezi civilními občany“,
- G. vzhledem k tomu, že rostoucí počet únosů, případů mučení a svévolných zabití, k nimž došlo v Čečensku za poslední dva roky, se přisuzuje polovojenským čečenským silám,
- H. vzhledem k tomu, že mnohá zneužití a porušení lidských práv v Čečensku prochází povětšinou bez trestu, čímž se vytváří stav beztrestnosti, který se přes Čečenskou a Ingušskou republiku šíří do dalších severokavkazských regionů, včetně Severní Osetie a naposledy i do Kabardinsko-balkarské republiky,
- I. vzhledem k tomu, že v posledních letech byla demokracie v Rusku dále podstatně oslabována, zejména v důsledku rostoucí kontroly vlády nad hlavními televizními a rozhlasovými stanicemi, v důsledku šíření autocenzury v tisku, ukončování činnosti nezávislých sdělovacích prostředků, omezování práva pořádat veřejné demonstrace, zhoršování podmínek pro práci nevládních organizací, spočívající i v zasahování do života a práce obhájců lidských práv, a rovněž v důsledku zvýšené politické kontroly nad soudnictvím,
- J. zdůrazňuje, že konzultace o otázce lidských práv mezi EU a Ruskem dosud nevedla k žádnému podstatnému pokroku v této oblasti, která by měla být ve vztazích mezi EU a Ruskem prioritou,
- K. vzhledem k tomu, že dne 20. prosince 2005 uznal Evropský soud pro lidská práva stížnost ve věci zmizení Ruslana Alichajeva, bývalého předsedy korektně zvoleného parlamentu čečenské republiky Ičkeria, samoustavené jejími obyvateli; vzhledem k tomu, že vyšetřování vyvolané čečenským státním zastupitelstvím nepřineslo žádné výsledky a ruská vláda odmítla předat dokumentaci k tomuto trestněprávnímu případu Evropskému soudu pro lidská práva,
- L. vzhledem k tomu, že přidělením 6 000 000 EUR na pomoc obětem přetrvávající krize na severním Kavkazu, o němž Komise rozhodla dne 13. prosince 2005, vzrostla celková pomoc EU poskytnutá této oblasti v roce 2005 na 26 300 000 EUR a tento program se tak

stal pátou největší humanitární operací EU celosvětového rozsahu a EU se stala největším dárcem působícím v tomto regionu,

- M. vzhledem k tomu, že ve dnech 23. a 27. prosince 2005 schválily obě parlamentní komory mírně upravený návrh zákona, který v Rusku omezuje činnost nevládních organizací a k jehož nabytí účinnosti je nyní zapotřebí již jen podpis prezidenta Putina,
  - N. vzhledem k tomu, že v dopise zaslaném dne 28. prosince 2005 ruskému ministrovi zahraničních věcí Sergeji Lavrovovi nevládní organizace, mezi nimiž i Památník, Moskevská helsinská skupina a Moskevský úřad pro lidská práva“, zdůraznily, že celá řada aspektů tohoto návrhu zákona je neustále v rozporu s mezinárodním právem, s ruskou ústavou, ruským občanským zákoníkem a s mnohými ruskými zákony,
  - O. vzhledem k tomu, že svoboda sdružování je základním lidským právem a má v demokratické společnosti velký význam,
  - P. hluboce znepokojen nárůstem rasisticky motivovaného násilí v Rusku,
  - Q. vzhledem k tomu, že dne 18. ledna 2006 bylo obnoveno soudní přelíčení se Stanislavem Dmitrijevkým, který je obviněn ze zveřejnění výzvy Aslana Maschadova k míru v Čečensku ve svých novinách, a že mu hrozí pětiletý trest odnětí svobody,
1. opakuje a zdůrazňuje své naprosté odsouzení všech teroristických činů, k nimž dochází v Ruské federaci a které nelze nijak omluvit;
  2. je i nadále hluboce znepokojen skutečností, že Rada a Komise se dostatečně nezabývaly přetrvávajícím vážným porušováním lidských práv v Čečenské republice, přestože k němu stále dochází ve velkém rozsahu na obou stranách konfliktu a v prostředí, kde vládne téměř naprostá beztrestnost;
  3. naléhavě žádá Radu a Komisi, aby dostály své odpovědnosti týkající se nejzávažnějších otázek lidských práv v bezprostředním sousedství Evropské unie;
  4. naléhavě žádá Radu a Komisi, aby se aktivně zapojily do předcházení dalším případům porušování lidských práv a do překonání stavu beztrestnosti, který vládne v Čečenské republice, a aby vůči ruským orgánům naléhaly na přijetí opatření nezbytných k zajištění plného dodržování práv zaručených Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jejímž signatářem je i Rusko, i k zajištění toho, že každý, kdo tato práva porušuje, bude za své činy bezodkladně pohnán k odpovědnosti bez ohledu na jeho postavení a národnost;
  5. lituje, že při přípravě a v průběhu parlamentních voleb v Čečensku byla promarněna šance na skutečný politický a demokratický proces, do něhož by se zapojily všechny vrstvy čečenské společnosti;
  6. ujišťuje, že plně podporuje územní celistvost Ruské federace, ale zdůrazňuje, že konflikt v Čečensku nelze řešit vojensky, a vyzývá k zahájení skutečného mírového procesu, jehož cílem by bylo vyjednání politického urovnání sporu vycházejícího z dialogu všech demokratických složek čečenské společnosti;

7. vyzývá ruské orgány, aby vyřešily v současnosti vládnoucí beztrestnost tím, že se zasadí o rozpad polovojenských skupin, ovládnou působení bezpečnostních sil a převedou ozbrojené složky pod naprostou kontrolu civilních orgánů;
8. vyzývá Radu a členské státy, aby nepřestávaly vznášet otázku Čečenska na pořad jednání jejich politických setkání, dialogů o lidských právech a jiných schůzek s Ruskou federací, aby tak zajistily, že se této oblasti bude neustále dostávat pozornosti a zájmu mezinárodního společenství;
9. vyzývá k zintenzívnění konzultačních jednání o lidských právech probíhajících mezi EU a Ruskem, aby tato jednání nabyla na účinnosti, případně se otevřela účasti nevládních organizací a byla více zaměřena na dosažení kýženého výsledku, a aby byl tak tento prvek posílen v nové Dohodě o partnerství a spolupráci, která má být brzy projednána;
10. vyzývá Radu a její současné předsednictví, aby se více zasadily o pomoc Rusku při hledání mírového řešení konfliktu a nabídly případně EU jako zprostředkovatele tohoto řešení; zdůrazňuje, že EU musí mluvit jednohlasně a držet se dohodnutých postojů SZBP k Rusku,
11. vyzývá ruskou Státní dumu, aby zřídila vyšetřovací komisi, která by prošetřila, proč se orgánům činným v trestním řízení v Čečenské republice nepodařilo pohnat k odpovědnosti pachatele závažného porušování lidských práv, jak to dokládá dokumentace řady skupin pro lidská práva; připomíná, že až do fáze soudního řízení se dosud dostalo pouze několik případů, většina z nich byla pozastavena, postoupena jinam nebo byly dotyčné žaloby zamítnuty;
12. podtrhuje, že zvláštní důraz je třeba klást na vyšetřování trestných činů postihujících obhájce lidských práv, právníky, státní zástupce, soudce, předkladatele stížností k Evropskému soudu pro lidská práva a členy jejich rodin;
13. v této souvislosti vyzývá ruské orgány, aby obnovily vyšetřování a trestní řízení vedená proti generálporučíkům Vladimíru Šamanovovi a Jakovovi Nebitkovi, kteří by oba měli být stíháni a v průběhu vyšetřování zbaveni svých funkcí, jelikož Evropský soud pro lidská práva je uznal vinnými za nevybíravé bombardování čečenských civilistů v Katyr-Jurtu v únoru 2000;
14. žádá členské státy, aby v souladu s mezinárodním právem a na základě existujících precedentů, se souhlasem Ruska a v případě, že bude i nadále vládnout stav beztrestnosti, podpořily zřízení smíšeného mezinárodního soudu, jenž by byl ustaven ad hoc pro účely Čečenska a který by soudil válečné zločiny a zločiny proti lidskosti spáchané v Čečenské republice;
15. vyzývá ruské orgány, aby změnily zákon o terorismu z roku 1998 tak, aby odpovídal předpisům Rady Evropy, zejména pokud se týká pravomocí a odpovědnosti osob řídících uplatňování protiteroristických opatření;
16. naléhavě vyzývá Komisi, aby prověřila, zda se humanitární pomoc Komise určená severokavkazskému regionu skutečně dostala k potřebným lidem, a aby zhodnotila účinnost této pomoci;

17. je znepokojen zprávami o správních a soudních obtížích způsobovaných některým nevládním organizacím působícím v Čečensku, které jsou, jak se zdá, součástí všeobecného ohrožování svobody projevu a sdružování v Ruské federaci, a naléhavě vyzývá ruské orgány, aby tyto obtíže nevyvolávaly;
18. zdůrazňuje, že k procesu demokratizace i k boji proti beztrestnosti v Čečenské republice přispěje práce silných a nezávislých organizací pro lidská práva, a vyzývá Rusko, aby nezávislým sdělovacím prostředkům, mezinárodním a domácím humanitárním organizacím a pozorovatelům stavu lidských práv umožnilo neomezený přístup do Čečenska a aby maximálně napomáhalo při zajišťování bezpečných podmínek pro jejich práci;
19. vyzývá ke stažení všech obvinění proti Stanislavu Dmitrijevskému a vyzývá ruské orgány, aby respektovaly svobodu sdělovacích prostředků a novinářů;
20. vyslovuje své politování nad tím, že návrh zákona, který posiluje kontrolu vlády nad nevládními organizacemi v Rusku, prošel tak snadno oběma parlamentními komorami a nezohlednil plně doporučení, která ve svém předběžném stanovisku k dané problematice vyjádřila Rada Evropy; doufá, že ještě před stvrzením účinnosti zákona svým podpisem může prezident Putin zajistit, že zákon bude plně v souladu s doporučeními Rady Evropy a že bude jasně formulován tak, aby zabraňoval obtěžování aktivistů z nevládních organizací působících v Rusku;
21. v této souvislosti vyzývá Radu a Komisi, aby vyvinuly maximální úsilí a podpořily vytváření a upevňování silné, živé, nezávislé a skutečné občanské společnosti v Rusku jako základní a nezbytné složky fungující demokracie;
22. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, vládě a parlamentu Ruské federace a Radě Evropy.